

Nr 32.

Av herrar **Wavrinsky** och **Hellberg**, *angående skrivelse till Konungen med begäran om utredning och förslag i fråga om statens medverkan till anordnande av goda och billiga teaterföreställningar.*

I Riksdagens bägge kamrar väcktes vid 1913 års riksdag lika lydande motioner, vari yrkades, »att Riksdagen måtte till understöd åt en centralorganisation, som anordnar goda och billiga teaterföreställningar, företrädesvis i landsorten, bevilja för år 1914 ett anslag å 10,000 kronor, varav minst 5,000 kronor skola användas uteslutande till beredande av lägre biljettpriser åt allmänheten, att utgå under de villkor i övrigt, som av Kungl. Maj:t fastställas». Rörande motiveringen hänvisas till fjolårets motioner (nr 120 i Andra kammaren, nr 43 i Första kammaren).

Motionerna avstyrktes av statsutskottet och avslogos i bägge kamrarna (i Första kammaren med 88 röster mot 38, i Andra kammaren med 120 röster mot 79. Minoriteten röstade för en reservation till förmån för ett skrivelseförslag i frågan).

Statsutskottets avstyrkande motiverades sålunda:

»Om utskottet än ej vill förneka, att goda teaterföreställningar kunna utöva ett visst inflytande på den allmänna folkbildningen, anser utskottet likväl ingalunda dylika föreställningar kunna tillmätas den betydelse, att anledning förefinnes att genom anvisande av statsmedel för ändamålet framkalla eller uppehålla en verksamhet, som till sin art är sådan, att den bör omhändertagas av det enskilda initiativet. Med fästat avseende därjämte å de synnerligen stora krav, som för närvarande framställas å statskassan för ändamål som i vida högre grad än det förevarande synas förtjänta av understöd», hemställer utskottet om avslag.

Häremot reserverade sig herrar A. C. Lindblad, K. Starbäck, K. V. Rydén, N. E. Lindberg, E. F. Hellberg och C. R. Jansson, vilka
Bihang till Riksdagens protokoll 1914. 3 saml. 18 häft. (Nr 32—34.) 1

ansågo, att utskottets yttrande och förslag bort hava följande lydelse:

»Utskottet delar den av motionärerna uttalade uppfattningen angående goda teaterföreställningars bildande och uppfostrande betydelse och håller före, att anordnande av dylika föreställningar för ett pris, som kan göra det möjligt även för den obemedlade och mindre bemedlade att tillgodogöra sig denna bildningsform, är ett statsintresse väl värt att med allmänna medel befrämjas. Det av motionärerna framlagda förslaget i sådant hänseende är emellertid icke så fullständigt utarbetat, att på detsamma lärer kunna grundas något Riksdagens definitiva beslut i ämnet. Den ytterligare utredning, som sålunda enligt utskottets mening är behövlig, torde Riksdagen böra hos Kungl. Maj:t anhålla att få verkställd.

Utskottet får alltså hemställa, att Riksdagen må i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla det täcktes Kungl. Maj:t låta verkställa utredning angående sättet för statens medverkan till anordnande av goda och billiga teaterföreställningar och därefter för Riksdagen framlägga det förslag i ämnet var till omständigheterna må föranleda.»

Då frågan nu åter förelägges Riksdagen till prövning, må först framhållas, att statsutskottet trots sitt avstyrkande dock vitsordat den goda teaterverksamhetens betydelse för folkbildningen. Mot statsutskottets avslagsskäl torde med fog kunna sägas, att lika starka skäl tala för ett statens stöd åt denna verksamhet som för det säkerligen gagneliga anslaget för orkestermusik. Det enskilda initiativ, som statsutskottet hänvisar till såsom frågans naturliga lösning, det föreligger ju i andelsföreningen Skådebanan. Meningen med denna motion är nu som i fjol att hemställa om ett statens stöd åt detta eller annat likartat initiativ. Skådebanan uppbares av intresse från allmänhetens sida, men saknar nödiga ekonomiska resurser för att kunna fullfölja sin verksamhet i önskvärd omfattning, ja, har sett sig nödsakad under sista året avsevärt inskränka verksamheten för landsorten, där behovet dock av naturliga skäl är störst. (Se bilaga om andelsföreningen Skådebanans verksamhet år 1913.)

Ehuru mest önskvärt vore att kunna i 1915 års stat ställa till Kungl. Maj:ts förfogande visst belopp att användas till understöd åt nämnda verksamhet, begränsas motionens yrkande nu till huvudsaklig överensstämmelse med statsutskottsreservanternas yrkande vid fjolårets riksdag. I avseende å den utredning sålunda begäres, må blott uttalas, under hänvisning i övrigt till motionerna 1913, att ett eventuellt ekonomiskt stöd från statens sida torde böra inriktas dels på att upprätt-

hålla en rationellt ordnad förmedlingsanstalt för teaterföreställningar, dels på att möjliggöra billigare biljettpriser, samt vidare att det anslag, som kan komma att för ändamålet avses, så bör användas, att det i första rummet kommer trakter till godo, som äro särskilt vanlottade i fråga om teaterverksamheten.

På grund av vad sålunda anförts hemställes härmed,

att Riksdagen må i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t låta verkställa utredning angående sättet för statens medverkan till anordnande av goda och billiga teaterföreställningar, företrädesvis i landsorten, och därefter för Riksdagen framlägga det förslag i ämnet, vartill omständigheterna må föranleda.

Stockholm den 26 januari 1914.

Edvard Wavrinsky.

Mauritz Hellberg.

Bilaga.

Berättelse

över Skådebanans verksamhet år 1913.

I. Landsorten.

Skådebanans landsortsverksamhet har under 1913 blivit starkt lidande av att det rörelsekapital, varöfver företaget förfogat, varit så otillräckligt. Verksamheten har måst avsevärt inskränkas och för den långa vintersäsongen begränsas till sådana orter, där lokalavdelningar redan funnits organiserade. De mest livskraftiga av dessa lokalavdelningar, där föreställningar sålunda givits mer eller mindre regelbundet, hava varit: Hälsingborg, Landskrona, Trelleborg, Linköping, Åtvidaberg, Mjölby, Motala verkstad, Nyköping, Lidköping, Karlstad, Arvika, Karlskoga och Ljusne, varjämte mera enstaka föreställningar givits för Skådebanans publik i Lund, Limhamn, Höganäs, Halmstad, Torshälla, Flen m. fl. orter. De sällskap, som använts, ha varit först och främst Knut Lindroths, vidare Karin Svanströms, Arnold och Collianders, Allan Rydings m. fl., och repertoaren har varit dessa sällskaps förnämsta repertoarstycken, såsom Ibsens »En folkfiende» och »Brand», Tolstoys »Uppståndelse», Shakespeare's »Hamlet», Hj. Bergströms »Lynggaard & Co», Sudermans »Midsommar-eld» o. s. v.

Under sommarmånaderna har Skådebanan — i likhet med föregående somrar — haft i verksamhet ett sällskap för friluftsspel, huvudsakligen avsett för de stora ungdomsmötena och sommarfesterna. Det lyckades styrelsen att för saken intressera direktör Hj. Selander i Göteborg, vilken under tre veckors tid ställde sitt välbekanta sällskap till förfogande med Frans Hedbergs historiska skådespel »Bröllopet på Ulfåsa» som program. Företaget slog mycket väl ut. På sommarfesten i Säter spelades inför en betalande publik av 8,000 personer, vid ungdomsmöten i Engelholm, Falkenberg, Mösseberg, Karlstad och Karlskoga samt vid särskilt anordnade föreställningar vid en del städer, bruk och vid Malmslätts lägerplats var publiken likaledes synnerligen talrik.

Vidare lät Skådebanan sommaren 1913 utrusta ett mindre sällskap för spel i Folkets parker. Den väl sammansatta truppen under ledning av skådespelaren Ernst Engborg spelade under två månader följande program: Strindbergs »Fadren», Hj. Bergströms »Lynggaard & Co», Scribes historiska komedi »När damerna föra krig» och Auernheimers lustspel »Den stora lidelsen».

II. Huvudstaden.

Verksamheten i Stockholm har fortgått i fullt ut samma stora omfattning som under närmast föregående år. Föreställningarna ha huvudsakligen givits på Kungl. Dramatiska teatern, men därjämte på den konstnärligt ledda Intima teatern samt på Oscars-teatern, där »Den ondes besegrare» givits för Skådebanans publik. Övriga givna program ha varit: Strindbergs »Mäster Olof», Oscar Wildes »En kvinna utan betydelse», Heidenstams »Spåmannen», Hofmannsthåls »Elektra», Nathansens »Innanför murarna», Ibsens »En folkfiende», Hedbergs »Fregattkaptenen», de Croissets »Kärleken rå», Soverbys »Rutherford & Son», Mikael Lybecks »Dynastien Peterberg» och Sigur-Jonsons »Berg-Eyvind och hans hustru».

I avsikt att vinna talrikare anslutning och få publiken starkare bunden till företaget har systemet för biljettdistribueringen blivit omlagt vid årsskiftet. Som villkor för att få köpa biljetter till Skådebanans föreställningar fordras att biljettköparen innehar personligt årskort, som berättigar till köp av två biljetter. 3,500 sådana årskort äro placerade den 23 januari 1914, och rekvisitionerna inströmma alltjämt.